

Programma 10 Cultuur, Erfgoed, Sport en Vrijetijd

Provincie Noord-Brabant

Inleiding

Cultuur, erfgoed, sport en vrijetijd dragen bij aan een levendig Brabant voor iedereen. Vanuit deze vier sectoren werken we op integrale wijze aan de ambitie dat we een levendig Brabant willen voor iedereen, inwoners en bezoekers. Met bruisende steden en kernen en waar iedereen zich thuis voelt en zichzelf kan zijn.

Onze ambitie en doelstellingen zijn vastgelegd in het beleidskader Levendig Brabant 2030 en uitgewerkt in de Uitvoeringsagenda Levendig Brabant 2024-2027 (vaststelling 4e kwartaal 2024). We zetten in op een passend aanbod dat aansluit bij de behoeften van Brabanders en bezoekers van Brabant. We richten ons daarbij ook nadrukkelijk op doelgroepen die nu nog niet of onvoldoende worden bereikt, zoals jongeren. En we verbinden cultuur, erfgoed, sport en vrijetijd aan onze andere maatschappelijke opgaven om zo nog meer impact te creëren.

Zo ondersteunen we ook in 2025 projecten om bij te dragen aan een breed en divers kunst- en cultuuraanbod (zie Statenmededeling). Maar ook op het gebied van sport stimuleren we de toegankelijkheid via de programmalijn Uniek Sporten, waarbij mensen met een beperking of chronische aandoening worden gestimuleerd en ondersteund om (meer) te gaan bewegen. Maar we hebben ook aandacht voor het betrekken van jongeren zoals stimuleren van museumbezoek via het project Museumschatjes, het organiseren van een prijsvraag voor 'de sportiefste school' en ondersteuning van talentontwikkeling voor cultuur en sport.

De (verbeeldings-)kracht van erfgoed is uitgewerkt in vier verhalen: Bestuurlijk Brabant, Bevochten Brabant, Innovatief Brabant en Religieus Brabant. We dragen bij aan projecten die de verhaallijnen versterken. Zo ondersteunen we via het programma Brabant Herinnert en andere projecten de 80-jarige herdenking van de Tweede Wereldoorlog (2024/2025). We maken erfgoed beleefbaar en zichtbaar ook in samenspel met andere ruimtelijke opgaven zoals klimaatadaptatie, en natuurontwikkeling.

We ondersteunen uitzonderlijke topsportevenementen met niet alleen economische maar zeker ook sociaal-maatschappelijke impact. Zo ondersteunen we in 2025 het EK BMX Freestyle in Eindhoven en verkennen we welke evenementen passend en kansrijk zijn. Ook stellen we via het Brabant Sportfonds topsportevenementen in staat om activatieprogramma's te realiseren die een positieve impact hebben op zaken zoals onder andere de gezondheid van mensen en de mate sociale betrokkenheid.

Er is veel te doen en beleven in Brabant. We willen dit een grotere bekendheid geven. Hiertoe wordt in 2025 gestart met een nieuwe promotiecampagne, als opvolger van de campagne 'Brabant Dichterbij'. Ook ondersteunen we de opwerking van het initiatief rondom Van Gogh Homeland Experience (zie site).

De set van doelstellingen, indicatoren en prestaties opgenomen in deze begroting volgen uit het beleidskader Levendig Brabant 2030 en de bestaande uitvoeringsagenda (2023). Na vaststelling van de uitvoeringsagenda 2024-2027, zullen deze bij BURAP-I 2025 worden aangepast op basis van de bij de uitvoeringsagenda opgenomen begrotingswijziging.

Wat willen we bereiken?

Bevorderen van een passend aanbod

Het aanbod van de producten en diensten van de vier sectoren sluit in 2030 aan op de behoeften van Brabanders en (inter)nationale bezoekers. Het aanbod draagt ertoe bij dat Brabant een aantrekkelijke en fijne plek is om te wonen en te werken.

Indicatoren:

- Het aantal bezoekers van activiteiten en locaties van de vier sectoren in vergelijking met andere provincies in Nederland (streefwaarde beter dan de huidige 7e plaats t.o.v. andere provincies,)
- Tevredenheid van inwoners met het aanbod van cultuur (score hoger dan of gelijk aan huidige score 7,2).
- Tevredenheid Sport: aandeel inwoners dat tevreden is (streefwaarde beter dan huidige 4e plaats t.o.v. andere provincies)

- Tevredenheid van meerdaags internationaal bezoek (streefwaarde: beter dan huidige 3e plaats t.o.v. andere provincies)

Wat gaan we daarvoor doen?

Meerjarige ondersteuning van professionele- en amateurkunst (incl. PZN)

Voor de periode 2025-2028 verstrekken we opnieuw meerjarige subsidies zowel gericht op professionele als amateurkunsten. Voor de professionele kunsten zetten we hierbij aanvullende bestuursakkoordmiddelen in teneinde voor deze periode meer rijks geld naar Brabant te halen. Ook monitoren we vanaf 2025 jaarlijks de voortgang met betrekking tot bezoekersaantallen en publieksgroepen.

Ondersteunen van topsportevenementen

We ondersteunen jaarlijks 8-10 evenementen en zijn mede-aanjager van (het verankeren van) de maatschappelijke activatie rond topsportevenementen via het BrabantSport Fonds. In 2025 voeren we, conform de opgave uit het bestuursakkoord, een verkenning uit naar een eventueel op te richten fonds voor Topsportevenementen, waarmee we eens in de vier jaar een uitzonderlijk topsportevenement naar Brabant halen.

Uitvoeren van Brabantbrede marketingstrategie

We brengen het vrijetijdsaanbod, passend bij het Brabantse profiel, onder de aandacht bij inwoners en bezoekers via onder andere www.visitbrabant.com, marketing campagnes en versterking van wandel en fietsroutes van Brabant in samenwerking met onze gemeenten.

Ondersteuning bibliotheken

Via Stichting Cubiss ondersteunen we bibliotheken. We maken interbibliothecair leenverkeer mogelijk en stimuleren innovatie. Ook dragen we bij aan het bevorderen van geletterdheid en leesvaardigheid, participatie in de informatiesamenleving en het stimuleren van 'een leven lang ontwikkelen'.

Uitdragen Verhaal van Brabant

Onze vier verhaallijnen (Bestuurlijk, Bevochten, Innovatief en Religieus Brabant) vormen de basis voor het Brabants verhaal en het behoud van ons erfgoed. Het uitdragen van deze verhalen en behoud van erfgoed doen we onder andere via samenwerkingsverbanden rondom de Kloosters, Zuiderwaterlinie en Herinneringen WOII. Daarnaast ondersteunen we het behoud van de verhalen waarbij we initiatieven vanuit de samenleving ondersteunen, versterken of met elkaar verbinden.

We vertellen de verhalen ook aan de hand van onze provinciale erfgoed collecties (Noordbrabants Museum, Brabant Collectie, Brabant Cloud en Provinciaal archeologisch depot). Deze zijn (digitaal) toegankelijk ontsloten.

Wat willen we bereiken?

Bevorderen van inclusief aanbod

Voor doelgroepen die nu nog niet of onvoldoende worden bereikt is er een passend aanbod van de vier sectoren. Daarbij richten we ons specifiek ook op jongeren. Om te weten in hoeverre we bijdragen zullen wij ons daarbij in eerste instantie richten op de organisaties en instellingen waar wij als provincie een (subsidie) relatie mee hebben.

Indicatoren:

- Oplevering kwalitatieve rapportage in hoeverre binnen cultuur, erfgoed, sport en vrijetijd wordt omgegaan met inclusief aanbod (streefwaarde: tweejaarlijks oplevering).

Wat gaan we daarvoor doen?

Bevorderen publieksbereik cultuuraanbod

We gaan onderzoek doen naar het bereik en tevredenheid van cultuuraanbod en kijken daarbij specifiek naar jongeren. Ondertussen ondersteunen we het nieuwe/andere aanbod met tijdelijke stimulansen voor nieuw, ander of aangepast aanbod voor groepen die nu nog weinig bediend zijn met de regeling inclusief kunst- en cultuuraanbod (zie Statenmededeling).

Versterken participatie Erfgoed

We dragen bij aan de doelstellingen van het in 2023 door Nederland ondertekende Europees Verdrag van Faro, waarin erfgoedparticipatie centraal staat en de maatschappelijke meerwaarde van erfgoed wordt benadrukt. Ook stimuleren we dat inwoners van Noord-Brabant zich actief met hun erfgoed verbinden.

Uniek sporten mede mogelijk maken

We stimuleren de samenwerking rondom de regionale loketten voor Uniek sporten. De aandacht voor Uniek sporten gaan we daarnaast verbreden naar andere doelgroepen. Daarbij worden de kansrijke initiatieven om bewegingsarmoede tegen te gaan opgespoord en opgewerkt. We verkennen welke andere (kwetsbare) doelgroepen achterblijven en minder sporten en bewegen.

Wat willen we bereiken?

Stimuleren van innovatie en vernieuwing

De vier sectoren zijn vitaal en hebben voldoende ruimte en mogelijkheden om te vernieuwen. Daarmee sluiten we aan op het innovatieve profiel van Brabant.

Indicatoren:

- Omvang van banen en bedrijven in creatieve industrie in Brabant (streefwaarde: beter dan 3e plaats t.o.v. andere provincies, huidige waarde 3e plaats).
- Oplevering rapportage naar de vitaliteit en vernieuwingskracht van instellingen van de vier sectoren (streefwaarde tweejaarlijks oplevering).

Wat gaan we daarvoor doen?

Versterking van design, ontwerp en media als sterke economische sectoren

Landelijk is de creatieve industrie in Nederland één van de topsectoren. Daarom gaan we met vertegenwoordigers uit design, ontwerp en AV/film nog meer de kansen stimuleren voor kennis en netwerkopbouw (nationaal en internationaal). We verbinden bestaande netwerken en betrekken daarbij ook ons lidmaatschap van het internationale Districts of Creativity Network. Ook in de meerjarige financiering van culturele instellingen door de provincie maken wij ruimte voor innovatie met focus voor design, ontwerp en media.

Inzetten innovatie om maatschappelijke en economische waarde van sport te vergroten

We ondersteunen een vijftal innovatieve projecten die een bijdrage leveren aan de verbetering van sportprestaties, economische doelen en maatschappelijke opgaven zoals verbeteren van gezondheid in combinatie met de inrichting van de openbare ruimte. Voor de selectie van projecten geldt dat hieraan een

concrete vraag uit de markt/samenleving ten grondslag ligt, dat er sprake is van cofinanciering uit het bedrijfsleven en dat de projecten binnen een korte periode tot resultaat leiden. We maken ook mogelijk dat in de periode 2024 -2027 in 15 gemeenten innovatieve oplossingen komen voor een zodanige inrichting van de openbare ruimte dat deze optimaal uitnodigt om te worden gebruikt voor sporten, bewegen en gezond gedrag. Er worden in samenwerking met Sportservice Noord-Brabant (SSNB) en Innosportlab de komende bestuursperiode bijeenkomsten belegd met gemeenten en stakeholders om het bereik te vergroten naar gemeenten die nog niet zijn aangesloten. Hiermee geven we mede uitvoering aan het realiseren van de provinciale doelstellingen uit het beleidskader Gezondheid (zie PS 40/21)).

Wat willen we bereiken?

Stimuleren van aanbod voor jeugd en talentontwikkeling

Jongeren worden breed gestimuleerd om kennis te maken en deel te nemen aan het cultuur, erfgoed, sportaanbod. Toptalenten dragen bij aan de vernieuwing van het aanbod en krijgen kansen om zich te ontwikkelen in hun eerste stappen naar een beroepspraktijk.

Indicatoren:

- Deelname jongeren: Participatiegraad onder jongeren (16-29) sport (streefwaarde hoger dan Nederlands gemiddelde van 69,1%, nu 68,6%).
- Participatiegraad onder jongeren voor cultuur, erfgoed (streefwaarde PM, nog geen data beschikbaar, uitkomst onderzoek is in 2024 voorzien).

Wat gaan we daarvoor doen?

Ondersteunen talentontwikkeling Cultuur

Op basis van besluitvorming in 2024 continueren we ook voor de periode 2025-2028 onze regeling Talenthubs. We stimuleren hiermee de ontwikkeling van circa 120 culturele toptalenten via de ondersteuning van 7 talenthubs. In deze talenthubs krijgen talenten, die door de sector zelf zijn uitgekozen, ondersteuning op maat via een netwerk in de discipline waarin ze zich bewegen. We ontwikkelen deze bestuursperiode samen met de Brabantse kunstvakopleidingen, bedrijven en culturele producenten van met name Design/Ontwerp/Gaming/AV/Film een voorstel voor (inter)nationale profilering, kennisdeling en netwerkontwikkeling via ons internationale lidmaatschap Districts of Creativity.

Ontwikkeling stimuleren van topsporttalenten

We ondersteunen Brabantse topsporttalenten in het nastreven van hun ambities als topsporter. Dat doen we samen met partners zoals BrabantSport, NOC*NSF en sportbonden in TeamNL Centrum Zuid. Daarnaast verbinden wij gearriveerde topsporters aan Brabant en zetten we ze in als ambassadeur voor (sport & bewegen) in onze provincie.

Ondersteunen en verankeren cultuureducatie voor jongeren

We ondersteunen samen met onder andere het Rijk het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) 2025-2028. Via dit programma werken scholen en culturele instellingen samen om kunst en cultuur een vast onderdeel van het lesprogramma te maken. In het programma wordt het onderwijs en het culturele veld begeleid en ondersteund door kennisdeling, uitwisseling van ervaringen en samen bouwen aan nieuwe initiatieven. Doordat leerlingen in aanraking komen met verschillende vormen zoals muziek, dans, beeldende kunst, theater, hiphop en erfgoed leren ze om hun creatieve en culturele vaardigheden te ontwikkelen en ook persoonlijk en in sociaal opzicht te groeien.

Wat willen we bereiken?

Bijdragen aan een gezonde en aantrekkelijke omgeving waar voldoende te beleven is en waar cultuurhistorie behouden blijft

Indicatoren:

- Beweegrichtlijn: Het aandeel van de Brabantse bevolking dat aan de beweegrichtlijnen voldoet. (streefwaarde: meer dan 75% in 2030, (49,3% in 2020))
- Waardering maatschappelijk belang cultuur en erfgoed: De mate waarin Brabanders aangeven cultuur en erfgoed van belang te vinden voor de samenleving (hoger dan huidige score van 79%).
- Onderhoud rijksmonumenten: Het percentage rijksmonumenten in matige of slechte staat in de provincie Noord-Brabant volgens de jaarlijkse monumentenmonitor. (streefwaarde: lager dan huidige 18%).

Wat gaan we daarvoor doen?

Inzetten van verbeeldingskracht, creativiteit en ontwerpkracht voor maatschappelijke opgaven

Onze maatschappelijke opgaven zijn groot en complex. Eenvoudige oplossingen zijn er niet. Wij zijn ervan overtuigd dat de inzet van creativiteit en ontwerpkracht bij kan dragen aan deze maatschappelijke opgaven en zo bij kan dragen aan nieuwe oplossingen. In 2025 ontwikkelen we een vierjarig programma waarin we de creatieve sector als economische sector willen versterken: als sector die bij kan dragen aan het oplossen van maatschappelijke opgaven en vraagstukken. Wat betreft de opgaven denken we onder meer aan Leefomgeving, Water, Energie, Natuur, Landbouw en Gezondheid.

Instandhouding van Cultureel Erfgoed

Ons erfgoedbeleid is goed verankerd in de omgevingsverordening en de kernkwaliteiten van cultuurhistorische gebieden beschreven in de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW). We houden deze kaart up-to-date. Vanuit dit kader adviseren wij proactief op ruimtelijke plannen.

Ook ondersteunen wij door middel van (meer)jaarlijkse subsidies restauraties van voor Brabant beeldbepalende rijksmonumenten. Het betreft zo'n 10-12 rijksmonumenten per jaar. Tevens ondersteunen wij eigenaren van molens financieel in het onderhoud in aansluiting op een Rijksregeling. Tot slot dragen we zorg voor behoud, beheer en ontsluiting van archeologisch erfgoed door gebiedsbescherming (in situ) en/of in het depot (ex situ). Het verduurzamen van monumenten is gezien de aard van de gebouwen niet altijd een makkelijke opgave. Dit ondersteunen we door het mede mogelijk maken van een energieloket en ook zijn we in 2023 in samenwerking met het Nationaal Restauratiefonds gestart om te komen tot een leenfaciliteit voor herbesteding, verduurzaming en restauratie van monumenten. De besluitvorming hierover is voorzien in 1ste helft 2025.

Stimuleren om meer te bewegen

We willen zoveel mogelijk Brabanders stimuleren om meer te gaan bewegen, juist ook degene die nog niet voldoen aan de beweegnorm. We stemmen af met gemeenten en andere partners in het sportveld welke stappen gezet kunnen worden om bij te dragen aan deze ambitie. Zo verkennen we of we kunnen komen tot een plan om jongeren uit te dagen via urban sports om in beweging te komen en koppelen dit aan cultuur. Ook gaan we op basis van het in het bestuursakkoord opgenomen project "de sportiefste school van Brabant" met onder meer onderwijsinstellingen in overleg. Tevens verkennen we welke andere (kwetsbare) doelgroepen achterblijven en minder sporten en bewegen. Op basis hiervan maken we een voorstel hoe we de beweegnorm bij doelgroepen duurzaam kunnen stimuleren. We zijn in dit kader voornemens om in samenwerking met het BrabantSport Fonds jaarlijks een challenge, gericht op beweegstimulering in te zetten voor een specifieke doelgroep (wisselend per jaar). Een eerste challenge

willen we, in het kader van kansenongelijkheid, inzetten op bewoners van aandachtswijken. Met de bovengenoemde prestaties geven we mede uitvoering aan het realiseren van de provinciale doelstellingen uit het beleidskader Gezondheid (zie PS 40/21)).

Beleidskaders en uitvoeringsagenda's

- Beleidskader Levendig Brabant 2030
- Uitvoeringsagenda 2024-2027 (voorzien Q4 2024)

Inzet verbonden partijen

Voor het realiseren van de doelstellingen uit dit begrotingsprogramma worden onderstaande verbonden partijen ingezet:

- Stichting Beheer Museumkwartier
- Stichting Brabant C Fonds
- Stichting Leisure Ontwikkelfonds Noord-Brabant
- NV Monumenten Beheer Brabant

Nadere informatie over verbonden partijen staat in de paragraaf Verbonden partijen.

Ontwikkelingen en onzekerheden

In zijn algemeenheid worden vele prestaties geleverd in samenwerking met externe partners. Daarmee zijn er ook onzekerheden voor wat betreft het conform planning behalen van prestaties en de uitnutting van budgetten.

Wat mag het kosten?

Toelichting op de verschillen tussen begroting 2025 en begroting 2024

Lasten

De raming ad € 49,7 mln. voor 2025 behelst:

Cultuur: € 23,4 mln.

Erfgoed: € 16,7 mln.

Sport: € 4,0 mln.

Vrijetijd: € 2,8 mln.

Algemeen: € 2,8 mln. (incl. € 1,3 mln. afschrijvingslasten)

De circa € 3,4 mln. lagere ramingen in 2025 (€ 49,7 mln.) t.o.v. 2024 (53,1 mln.) bestaat uit Erfgoed (- € 2,6 mln. waarvan € 2 mln. als gevolg van incidentele Rijksbijdrage 2024), Cultuur (- € 1,3 mln.) en Levendig Brabant algemeen (+ € 0,8 mln.). De overige € 0,3 mln. lagere lasten betreft het saldo van diverse kleinere meer- en minderlasten. Op basis van de uitvoeringsagenda 2024-2027 zullen de ramingen in 2025 en verder nog verder toenemen als gevolg van inzet van bestuursakkoordmiddelen.

Baten

Geen significante verschillen raming 2025 t.o.v. 2024.

**10. Cultuur, Erfgoed,
Sport en Vrije tijd**

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2023	Begroting 2024 oorspronkelijk	Begroting 2024 na wijz.	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
<u>Lasten</u>							
Programmalasten	56.224 N	52.173 N	53.132 N	49.752 N	46.428 N	46.428 N	45.153 N
Toerekening organisatiekosten	3.111 N	3.690 N	4.416 N	4.113 N	4.113 N	4.113 N	3.690 N
Totaal Lasten	59.335 N	55.863 N	57.548 N	53.865 N	50.541 N	50.541 N	48.843 N
<u>Baten</u>							
Programmabaten	817 V	1.079 V	1.181 V	1.079 V	1.079 V	1.079 V	1.079 V
Baten toerekening organisatiekosten	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	817 V	1.079 V	1.181 V	1.079 V	1.079 V	1.079 V	1.079 V
Saldo van baten en lasten	58.518 N	54.784 N	56.367 N	52.786 N	49.463 N	49.463 N	47.764 N
<u>Reservemutaties</u>							
Storting in reserves	11.768 N	3.295 N	10.735 N	3.053 N	3.053 N	3.053 N	3.053 N
Onttrekking aan reserves	12.157 V	10.124 V	16.676 V	7.392 V	4.200 V	4.200 V	4.620 V
Resultaat incl. reservemutaties	58.129 N	47.955 N	50.426 N	48.447 N	48.316 N	48.316 N	46.198 N

(bedragen x € 1.000)	Realisatie jaarrekening 2023	Begr. 2024, na wijziging	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Storting in reserve	11.768 N	10.735 N	3.053 N	3.053 N	3.053 N	3.053 N
Reserve instandhouding onroerend erfgoed	6.762 N	7.535 N	3.053 N	3.053 N	3.053 N	3.053 N
Res. Essent Investeringsagenda	5.006 N	3.200 N	-	-	-	-
Onttrekking aan reserve	12.157 V	16.676 V	7.392 V	4.200 V	4.200 V	4.620 V
Reserve instandhouding onroerend erfgoed	3.750 V	6.500 V	4.809 V	4.200 V	4.200 V	4.450 V
Res. Essent Investeringsagenda	8.406 V	10.176 V	2.583 V	-	-	170 V
Eindtotaal	389 V	5.941 V	4.339 V	1.147 V	1.147 V	1.567 V

